

ANTROPOLOJİ VE BABALIK TAYİNİ

Dr. Seniha TUNAKAN

Antropoloji profesörü

Bugün antropoloji araştırmalarının önemli pratik bir alanını da *Antropoloji ve Kalıtım Biyolojisi* yoluyla babalığın tayini teşkil etmektedir. Hemen kırk yıla yakın bir zamandanberi bir çok memleketlerde uygulanmakta olan bu metod insan jenetigi üzerindeki araştırmaların sonuçlarına ve özellikle ikiz metoduna dayanmaktadır. Bu konuda kan gurupları araştırmaları ön planda gelmektedir. Fakat bunun dışında bir kurala bağlı olarak soydan soya geçen kalıtsal beden karakterlerinin önemi de az değildir. Çünkü bütün bunlar tümüle birbirini tamamlarlar ve babalığın müsbet olarak tayininde birbirine yardımcı olurlar. Bu metodun uygulandığı memleketlerde mahkemelerin Antropoloji enstitüleriyle ve antropologlarla iş birliği yaptıklarını görüyoruz. Bu suretle klasik kan guruplarının halledemediği vakalar, antropoloji laboratuvarlarında, kalıtım biyolojisinin ışığı altında, antropologlar tarafından ele alınmakta ve biyolojik babanın tayini yapılmaktadır.

İnsanlarda hiçbir kalıtım karakterinin kan gurupları kadar incelenmediği malumdur. Yeni yeni keşfedilen kan gurupları üzerindeki incelemeler gün geçtikçe tıp ve antropolojiye önemli bilgiler katmakta, pratik sonuçlar kazandırmaktadır. Bilindiği gibi kan gurupları insanın biyolojik problemlerine de kesin surette ışık tutmaga elverişli bir özellik taşımaktadır. Kan guruplarının insan jenetigindeki önemli yeri şu özelliğinden ileri gelmektedir: Burada genle fenotip (yani kişinin kan gurubu) arasındaki münasebet -pek nadir örnekler dışında- peristatik faktörlerle veya diğer genlerle asla değişmez ve kan antijenleri belirli genlerin temsilcileri olarak ele alınırlar. Bu suretle kan gurupları araştırmaları insanlarda gen analizi bakımından da önemli bir araç olmaktadır.

Bugün babalık tayininde eskidenberi kullanılagelen klasik A B O kan gurubu sisteminden başka çeşitli kan gurupları sistemleri de kullanılmaktadır. A B O kan gurupları 1901 yılında *Landsteiner* tarafından keşfedil-

miş 1924 yılında *Bernstein* tarafından da kalıtımı açıklanmıştır. Eunu 1927 de M N kan guruplarının keşfi takip etmiştir. 1947 de M N karakteri ile sıkı bir bağlantı gösteren yeni bir S faktörü bulunmuştur. Yine 1927 de P kan gurubu ve 1935 de P kan gurubu ile münasebeti olan Q faktörü keşfedilmiştir. 1946 da meydana çıkarılan Rh kan kuruplarının Antropoloji, Tıp ve Adli Tıp'daki önemi malûmdur. Bundan sonra keşif sırasıyla oldukça nadir raslanan ve araştırmaları belirli memleketlere inhisar eden Lutheran kan gurubu (1946), Kell kan gurubu (1946), Lewis kan gurubu (1946), Duffy kan gurubu (1950), Kidd kan gurupları (1951) gelmektedir, Saydığımız bu dokuz kan gurubu sisteminden mümkün olabilen kombinasyonlar ve fenotipler hesap edilirse 303264 kişisel karakter kombinasyonu elde edilir ki *Landsteiner*'in de ifade ettiği gibi bugün kan gurupları esasına göre de - tıpkı el izlerinde olduğu gibi- kişinin kimliğini tayin etmek mümkündür. Babalık tayininde A B O ve M N sistemlerinde kullanılan cetveller ana baba kombinasyonlarıyla bunlardan meydana gelmesi mümkün olan çocukların kan gurupları esasına göre hazırlanmıştır. Yalnız Rh kan guruplarında münasebetler çok karışık olduğundan bunları bir cetvelde toplamak çok güçtür. Gerekli test serumlarına sahip olan bir laboratuvar % 60 nisbetinde haksız olarak suçlu gösterilen bir erkeğin babalığını reddedebilir. Fakat bunun yanısıra çeşitli kan gurupları üzerinde varılan bilgi sayesinde babalığın müsbet olarak tayini de mümkündür. Örneğin, bir çocuk nadir kan gurubu genlerine sahip ise ve bunlar annede bulunmayıp baba olduğu söz konusu edilen erkekte tesbit edilirse o zaman bu erkeğin o çocuğun babası olduğu söylenebilir. Fakat genel olarak kan gurupları babalığı reddedici mahiyettedir. Çünkü bunlar bir gurup karakteridirler.

Bugün çok ilerliyen antropolojik çalışmalar, ikiz araştırmaları, melez guruplar üzerinde yapılan araştırmalar birçok bedensel karakterlerin kalıtım şeklini aydınlatmış durumdadır. Bunlara dayanılarak bugün babalık tayininde bütün bu kalıtsal karakterler ele alınmakta ve yalnız kan gurupları ile yetinilmemektedir. Bu suretle babalığı sadece reddetmek değil -ihtimal kaydıyla- müsbet olarak tayin etme yönüne de gildilmektedir. Antropoloji ve kalıtım biyolojisi yoluyla babalık tayini ancak mahkemelerin biyolojik babayı tesbit hususunda yeter derecede delile sahihip olmadığı ve tereddüde düştüğü hallerle yapılmaktadır. Antropoloji enstitülerine mahkemeler tarafından gönderilen anne, çocuk ve baba olduğu söz konusu edilen kişi veya kişiler (çünkü bazan iki kişi de olabilir) antropologlar tarafından birçok yönlerden incelenmekte ve düzenlenen bilimsel bir raporla sonuçlar tekrar mahkemelere bildirilmektedir. Konu ile ilgili olan

kişilerin çeşitli kan gurupları sağlık enstitülerinde tesbit edilerek Antropoloji enstitülerine gönderilmektedir. Antropoloji enstitüsünde anne, çocuk ve babalığı söz konusu edilen kişinin fotoğrafları çeşitli yönlerden alındığı gibi gözde iris yapısını belirtecek fotoğraflar da alınmaktadır. Teknik asistanlar tarafından el ve ayakların izleri de alındıktan sonra incelenecek olan kişiler antropoloğun önüne gelirler. Bu iş için enstitülerin kullanığı müşahede fişleri vardır. Bu fişler üzerinde antropolojik ölçülerden başka morfolojik karakterlere de geniş ölçüde yer verilmiştir. Örneğin sadece burunda (burun kökü, burun sırtı, burun kanatları, burun delikleri, burun perdesi v.s.) önden, yandan ve alttan olmak üzere otuza yakın karakter üzerinde durulduğu söylenecek olursa bu incelemelerde ne kadar derine gidildiği görülür. Evvelâ antropolojik ölçüler alınır. Sonra ortada çocuk olmak üzere sağına anne, soluna söz konusu edilen baba oturtulur ve fişteki sıraya göre aşağıda saydığımız karakterler herbir kişi için daima belirli renkte kalem kullanılarak fişteki yerlerine işaret edilir. İlk önce saçların rengi, şekli gözden geçirilir Renkler için daima antropolojik eşeller kullanılır. Saçların alında ve ensede saç bitimi sınırları, ayrıca beden kılları ve dağılımları incelenir. Deri rengi, bedende varsa lekeler, yüzde ve bedende görülen çillerle bunların dağılışı üzerinde durulur. Göz çevresi özellikleri, bizzat göz, iris yapısı, göz kapakları; burun, ağız ve çevreleri karakterlerine etrafli şekilde yer verilir. Kaşlar şekilleri, istikametleri, sıklığı veya seyrekliği ve rengi bakımından ele alınır. Kulak şekli ve nadir özellikleri üzerinde durulur. Dişler ve ağız boşluğu (damak ve dil) incelenir. El ve ayakta görülen özellikler ve anomaliler, ayrıca tırmanaklar büytün incelikleriyle tetkik edildikten sonra -eğer varsa- beden ve boyunda görülen özellikler de işaret edilir. Teknik asistanlar tarafından alınan el ve ayak izleri antropologlar için ayrıca bir inceleme konusu teşkil eder. Bilindiği gibi el ve ayak izleri embronal gelişme esnasındaki teşekkülünden itibaren bütün hayat süresince değişmeden kaldığından babalık tayininde önemli bir yer tutar. Aynı suretle el parmak uçlarındaki çizgilerin kişisel kantitatif değerinin önemi de az değildir. Örneğin, ana babanın kantitatif değerleri birbirinden çok farklı ise çocuğun kantitatif değeri ikisi ortasındadır. Fakat inhıraflar daima beklenebilir. Ancak çocukta inhıraf ne kadar büyük ise söz konusu edilen kişinin babalığı o nisbette az ihtimal dahilindedir. Anne ile babalığı iddia edilen kişinin kantitatif değerleri birbirinden çok ayrı ise ve çocuğun kantitatif değeri anneninkinden uzaklaşıyor söz konusu erkeğin kantitatif değerine yaklaşıyorsa bu hal o erkeğin çocuğun babası olduğunu gösterebilir. Fakat bunun tersi bir hal bu erkeğin çocu-

ğün babası olmadığını ifade edemez.

Kısaca açıkladığımız bu müşahedeye gerektiği takdirde fizyolojik, patolojik bazı özellikler de katılabilir. Bundan sonra yapılacak iş antropoloğun büyük bir sorumluluk yükü altında tarafsız olarak müşahede fişleri üzerinde tesbit ettiklerini değerlendirmesi ve tamamıyla bilimsel temellere dayanarak raporunu hazırlamasıdır. Bu raporda çocuğun hangi karakterlerle anneye hangi karakterlerle babalığı iddia edilen kişiye yaklaştığı belirtilir ve bunların ağırlık noktaları göz önünde tutularak babalık tayininin mümkün olup olmadığı, söz konusu erkeğin babalığının muhtemel olduğu, çok muhtemel olduğu veya kesinlikle reddedildiği, pek nadir halde babalığın kesin olduğu ifade edilir.

Üzerinde kitaplar yazılmış olan bu geniş konuyu birkaç sayfa içinde sınırlamaya çalışmakla biz burada ancak modern Antropolojinin bugün uygulandığını gördüğümüz Eğitim, Tıp, Kriminoloji, Polis ve Ordu gibi önemli alanlar dışında Adlî Tıp daki yerini belirtmiş oluyoruz. Bu suretle memleketimizde Antropoloji mensuplarının önünde açık duran pratik bir çalışma alanını da işaret ediyor ve bunun yakın bir gelecekte gerçekleşeceğine de inanıyoruz.

BİBLİOGRAFYA

Schade, H.: *Vaterschaftsbegutachtung.* Stuttgart 1954.

Verschuer, O. Freiherr V.: *Genetik des Menschen.* München-Berlin 1959.